

Hospodářská soutěž v EU

VI. Soukromé a trestní prosazování

Michal Petr

Prosazování soutěžního práva

- **Veřejné prosazování (*public enforcement*)**
 - soutěžním orgánem (Komise, NCA)
 - z úřední povinnosti
 - rozsáhlé vyšetřovací pravomoci
 - Tresty
 - Harmonizace – Směrnice „ECN+“
- **Soukromé prosazování (*private enforcement*)**
 - civilní soudy
 - v soukromém zájmu – na základě žaloby
- **Trestní prosazování (národní trestní právo)**

I. Soukromé prosazování

- **Veřejné prosazování specializované a účinné, ale omezené**
 - Kapacitou – nutná „prioritizace“
 - „Řešeními“ – jen tresty a opatření k nápravě, resp. závazky, ne soukromoprávní nároky
- Možnost obrátit se na civilní soud tyto problémy řeší
 - V některých jurisdikcích velmi časté (eg. 90 % USA),
 - V jiných prakticky neexistuje (eg. ČR)

Nároky ze soukromé prosazování

- Jako „štít“ i „meč“
- V ČR základem ObčZ
 - Předběžné opatření (OSŘ)
 - Neplatnost právního jednání
 - Zdržení se
 - Náhrada škody
 - Bezdůvodné obohacení, přiměřené zadostiučinění

Vztah veřejného a soukromého prosazování

Tentýž případ může být řešen před soudem i soutěžním úřadem současně

- Žaloby „follow-on“
- Žaloby „stand alone“

- Problém „přednosti“ řízení a závaznosti rozhodnutí
- Problém přenosu důkazů
 - A ochrany leniency (a narovnání)

Přístup k soukromému prosazování v EU

- Základem rozsudek SD EU C-453/99 *Courage v. Crehan*: nárok na náhradu škody
- 2004 *Ashurst Study*: „*astonishing diversity and total underdevelopment*“
- 2005 *Zelená kniha* o náhradě škody
- 2008 *Bílá kniha* o náhradě škody
- 2013 návrh směrnice o náhradě škody
- 2014 Směrnice 2014/104/EU o žalobách na náhradu škody

II. Nová pravidla soukromého prosazování

Směrnice 2014/104/EU

Implementována do z. č. 262/2017 Sb. (ZNŠHS)

- Extrémně nejednoznačná úprava
- Znamená nová právní úprava skutečnou změnu?
- Mírné usnadnění žalob, důslednější ochrana řízení ÚOHS?

Směrnice 2014/104/EU

o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži

- **Působnost**

- Jen náhrada škody
- Jen čl. 101 a 102 SFEU (a paralelně aplikované národní právo)

- **Obsah**

- Škoda a její plná kompenzace (včetně solidární odpovědnosti, „přenesení navýšení cen“)
- „Zpřístupnění důkazů“
- Promlčecí lhůty
- Účinky rozhodnutí soutěžních úřadů
- Smírné řešení sporu

Směrnice 2014/104/EU

Další aktivity Komise

- **„Kolektivní žaloby“**
 - Doporučení Komise ze dne 11. 6. 2013 o společných zásadách pro prostředky kolektivní právní ochrany týkající se zdržení se jednání a náhrady škody v členských státech v souvislosti s porušením práv přiznaných právem Unie
 - Implementovat zásady do 26. 7. 2015
 - Směrnice 2020/1828 o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů
- **Kvantifikace škody**
 - Sdělení Komise ze dne 13. 6. 2013 o určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie
 - Příprava „Praktického průvodce“
- Prostor pro širší implementaci

Směrnice implementována do samostatného zákona

- Zákon č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů (zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže)
- Drobná úprava ÚOHS (nahlížení do spisu)
- Jen dohody a zneužití dominance; i čistě „národní“ praktiky
- Jen náhrada škody
- Řízení při souběhu nároků?

ZNŠHS – základní přehled

- Soudy: první stupeň KS
- Promlčecí lhůty: zřetelné prodloužení
- Škoda
 - Nemožnost moderace
 - Domněnka existence škody u kartelů
 - Nepřímé distribuční vztahy: domněnka „přenesení navýšení“ (*passing-on*)
- Solidární odpovědnost
 - Nemožnost limitace soudem
 - Výhody za „správné“ chování: program leniency, SME, CDR
- Předchozí rozhodnutí
 - Závaznost rozhodnutí ÚOHS a Komise
 - „Skoro“ závaznost rozhodnutí jiných NSÚ
 - Závaznost předchozích rozhodnutí civilních soudů?
- „Zpřístupnění důkazů“

III. Trestní prosazování

- Pouze národní právo
- Osobní odpovědnost „motivuje“
- V ČR rozlišována trestní odpovědnost FO a PO
- Nízké povědomí o trestnosti

1. „Kartel“

§ 248 Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže

- kdo v rozporu s jiným právním předpisem na ochranu hospodářské soutěže se svým konkurentem uzavře dohodu o určení ceny, dohodu o rozdělení trhu nebo jinou dohodu narušující hospodářskou soutěž*
- Jen FO*

ad „Kartel“

§ 248a

trestní odpovědnost za trestný čin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 2 alinea první zaniká, jestliže pachatel splní podmínky podle jiného právního předpisu na ochranu hospodářské soutěže pro upuštění od uložení pokuty nebo pro snížení pokuty za účast na dohodě o určení ceny, dohodě o rozdělení trhu nebo jiné dohodě narušující hospodářskou soutěž se svým konkurentem.

2. Dohody související se zakázkami (bid rigging)

§ 256 Zjednání výhody při zadání veřejné zakázky (...)

Kdo v souvislosti se zadáním veřejné zakázky (...) v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému prospěch zjedná některému dodavateli, soutěžiteli nebo účastníku dražby přednost nebo výhodnější podmínky na úkor jiných dodavatelů nebo soutěžitelů,

ad Dohody související se zakázkami (bid rigging)

§ 257 Pletichy při zadání veřejné zakázky (...)

Kdo se dopustí pletich v souvislosti se zadáním veřejné zakázky (...) tím, že

a) lští nebo pohružkou násilí nebo jiné těžké újmy přiměje jiného, aby se zdržel účasti v zadávacím řízení (...),

b) jinému poskytne, nabídne nebo slíbí majetkový nebo jiný prospěch za to, že se zdrží účasti v zadávacím řízení (...),

c) žádá nebo přijme majetkový nebo jiný prospěch za to, že se zdrží účasti v zadávacím řízení (...), nebo

d) na základě dohody s jiným zájemcem nebo uchazečem vyvíjí činnost směřující k zadání veřejné zakázky za nepřiměřeně vysokou nebo jinak nevýhodnou cenu

Děkuji Vám za pozornost ...

Michal PETR

michal.petr@upol.cz